

Bibeln - texterna

SOU 1999:100

Utgiven: augusti 1999

Typ: Statens offentliga utredningar (SOU)

Avsändare: Kulturdepartementet
Bibelkommissionen U 1972:07

Sammanfattning

SOU 1999:100, Bibeln - texterna, består av delarna:

Gamla Testamentet I

Gamla Testamentet II

Tillägg till Gamla testamentet - De apokryfa eller deuterokanoniska skrifterna

Nya Testamentet

Bibelkommissionen tillsattes i december 1972 (U 1972:07) med uppgift att översätta Nya testamentet. I juli 1975 och i september 1977 fick kommissionen genom tilläggsdirektiv i uppdrag att översätta även Gamla testamentet och tillägg till Gamla testamentet.

Kommissionen överlämnade sin översättning av Nya testamentet den 18 september 1981 (SOU 1981:56) och översättningen av Tillägg till Gamla testamentet den 2 juni 1986 (SOU 1986:45). Genom tilläggsdirektiv i juni 1995 ålades bibelkommissionen att slutföra översättningen av Gamla testamentet så att bibelns texter kunde vara tillgängliga för allmänt bruk till första advent 1999. Arbetet med övrigt material skulle slutföras under år 2000.

Bibelkommissionen överlämnade den 9 augusti 1999 sitt delbetänkande Bibeln - texterna. Förutom översättningen av Gamla testamentet ingår Tillägg till Gamla testamentet samt Nya Testamentet, vilka undergått en viss redaktionell översyn.

Under år 2000 avser Bibelkommissionen att överlämna utgåvor av Gamla testamentet och bibeln i dess helhet, innehållande, förutom texterna, noter, uppslagsdel, parallellhänvisningar, textkritiska anmärkningar m.m. Bibelkommissionen avslutar sitt arbete den 31 december 2000.

Bibelkommissionens förord

Bibeln föreligger nu i en ny svensk översättning. Det är den tredje med officiell karaktär sedan reformationen. De båda tidigare utgavs 1541 och 1917 sedan de blivit gillade och stadfästa av Konungen. Den nya översättningen har utförts på uppdrag av svenska folket genom att den har beslutats av riksdagen. Beslutet har verkställts av regeringen, som utsett en bibelkommission att utföra arbetet enligt tydligt angivna direktiv. När arbetet avslutas överlämnas översättningen till uppdragsgivarna, men den kommer inte att stadfästas genom särskilt statligt beslut. Det är genom att tas i allmänt bruk av svenska folket som översättningen uppnår sitt i direktiven angivna syfte: att vara huvudtext för bibeln inom den svenska språkområdet.

Enligt direktiven för den nya bibelöversättningen skall bibelns grundtexter överföras till nutida svenskt språk i trohet mot originalets stilmedel och stilvariationer, sedan deras ursprungliga lydelse har fastställts och sedan de utforskats och tolkats med vedertagna vetenskapliga metoder. Översättningen skall utnyttja det svenska språkets alla resurser på ett sådant sätt att den förmedlar

texternas innehåll och stilkaraktär utan att vålla onödiga språkliga hinder för förståelsen.

Den nya översättningen skall svara mot ett allmänculturellt behov av en tillförlitlig översättning och kunna användas på skiftande sätt inom olika kyrkor och samfund. Den skall ha siktet inställt på nuets och framtidens krav utan att därför utestänga traditionens. Den skall vara ägnad för gudstjänstbruk men också lämpa sig för grundläggande och högre undervisning. Den skall fungera vid enskild andakt och privat läsning, men man skall också kunna läsa den högt från predikstol, på scen och i studio. Den skall vara så stram i formen att den kan användas vid liturgisk läsning och sång. Men den skall samtidigt vara så trogen mot originalets skiftande stilarter och så lyhörd för nutida uttrycksformer att den kan brukas av den som söker historisk kunskap och litterära skönhetsvärden.

Det är alltså många, höga och svårförenliga ambitioner som möte i de direktiv som bibelkommissionen har haft till uppgift att förverkliga. Det har den gjort genom att låta flera av landets främsta bibelvetenskaper, språkforskare och författare svara för översättningsarbetet. Kommissionen har haft en mångsidigt sammansatt styrelse, där ledamöterna representerar olika riksdagspartier, specialvetenskaper, trossamfund och andra grupper av bibelanvändare. Utomstående experter inom exgenetik och filologi, även från andra nordiska länder, har granskat de första utkasterna. Referensgrupper har yttrat sig om det pågående arbetet och försett kommissionen med synpunkter från kyrkor och samfund, från författare och översättare, från forskarsamhället och kulturliver, från språkvärden, mediavärlden och skolan och från vanliga bibelläsare, unga och gamla.

Flera provöversättningar av Gamla testamentet har getts ut så att allmänheten kunnat bilda sig en uppfattning om den kommande översättningen. Nya testamentet och Tillägg till Gamla testamentet har länge varit tillgängliga och i allmänt bruk. När bibelns texter nu utkommer i en samlad utgåva ha dessa båda bibeldelar varit föremål för en lätt översyn som avsett förbindelserna med Gamla testamentet och en del redaktionella detaljer.

I bibelkommissionens uppdrag undgå att föres bibeltexterna med kompletterande information i form av noter, uppslagsdel, parallellhänvisningar, textkritiska anmärkningar m.m. Hit hör de noter med alternativa läsarter och tolkningar som egentligen är en oskiljaktig del av översättningen. Utgåvor av texterna där allt detta material ingår, först Gamla testamentet, därefter bibeln i dess helhet, kommer att färdigställas under år 2000.

Bibelkommissionen tillsattes 1972 och avslutar sitt arbete med utgången av år 2000. bibelkommissionens styrelse godkände föreliggande texter den 9 augusti 1999.

Om upphovsrätten

I det avtal som träffades 1995 mellan staten, Svenska Bibelsällskapet, Svenska Förläggareföreningen och Kristna Bokförläggareföreningen om utgivningen av Bibelkommissionens översättning av bibeln överlåter staten sin rätt till ersättning för upphovsrätten till Svenska Bibelsällskapet, som består av Svenska kyrkan och andra kristna samfund. De ersättningar som tillförs Bibelsällskapet ska förvaltas i en särskild fond. Fonden ska i första hand användas till kostnader för löpande bevakning av och arbete med bibelöversättningsfrågor samt vidare bl.a. för att sprida intresse för bibeln. Bibelavtalet reviderades 1999.